

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В УКРАЇНІ

Сформульовано головну мету політики захисту товаровиробників в Україні на найближчі 5 років. Визначено цільові пріоритети формування бюджетно-податкового механізму захисту вітчизняних товаровиробників, напрями та способи їх досягнення

Ключові слова: захист товаровиробників, бюджетно-податковий механізм, політика захисту товаровиробників, бюджетно-податковий механізм захисту товаровиробників

Постановка проблеми. Нові тенденції розвитку економічних відносин у глобальному середовищі та євроінтеграційний курс України вимагають переосмислення низки фундаментальних положень бюджетно-податкового регулювання у контексті виявлення нових можливостей використання елементів бюджетно-податкового механізму в якості інструментів захисту вітчизняних товаровиробників від зовнішніх негативних шоків. Важливими завданнями бюджетно-податкової політики держави у сфері захисту товаровиробників на сьогодні є забезпечення якісного зростання виробництва, вдосконалення його галузевої структури, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників.

Стан вивчення проблеми. Останнім часом все більше уваги науковці приділяють питанням підтримки вітчизняних товаровиробників бюджетно-податковими засобами та перетворення бюджетно-податкової політики захисту вітчизняних товаровиробників в ефективний інструмент державної політики стимулювання розвитку економіки. У багатьох програмних документах, розроблених з метою активізації державного регулювання розвитку окремих секторів національної економіки зазначається, що ефективний розвиток тих чи інших секторів вимагає створення дієвих механізмів їх державної підтримки. Разом з тим, однією з проблем реалізації заходів захисту товаровиробників в Україні є відсутність прийнятого єдиного нормативно-правового документа, в якому було б визначено правові та організаційні засади системи їх захисту.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні концептуальних основ формування бюджетно-податкового механізму захисту вітчизняних товаровиробників з урахуванням взятих Україною зобов'язань за міжнародними угодами з СОТ та ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем здійснення державою заходів підтримки суб'єктів господарювання присвячені роботи таких учених, як О. Амоша, М. Барабаш, О. Булана, В. Галушко, В. Геєць, М. Дем'яненко, І. Запатріна, М. Латинін, Е. Легейда, Б. Спенсер, Дж. Стігліц, О. Терещенко, Ф. Хайєк та ін. Незважаючи на значний інтерес до цієї проблематики, залишаються не розробленими науково-обґрунтовані концептуальні засади бюджетно-податкового механізму захисту вітчизняних товаровиробників в сучасних умовах.

Викладення основного матеріалу. Потреба у формуванні бюджетно-податкового механізму захисту товаровиробників в Україні пов'язана з наступними обставинами:

– неефективністю здійснюваної у попередні роки бюджетно-податкової політики захисту товаровиробників [1] та прагненням реалізувати інноваційно-інвестиційну модель економічного розвитку країни в умовах глобалізації;

– набуттям членства в СОТ, підписанням Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (УПС), продовженням переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі та членства України в ЄС. Відповідно до ст. 51 УПС, Україна має забезпечувати, щоб її законодавство у сфері надання державної допомоги було приведено у відповідність до законодавства ЄС. Згідно досліджень експертів, нині конкурентне законодавство України не відповідає вимогам до державної допомоги, передбачених ст. 87 Угоди ЄС [2, с. 46];

– сучасними підходами до реалізації окремими країнами світу політики захисту власних товаровиробників, спрямованої на активізацію інноваційної діяльності як основного джерела створення їх конкурентних переваг, посилення ролі людського капіталу, високих інформаційних технологій тощо.

Зазначене вище актуалізує питання забезпечення ефективної господарської діяльності вітчизняних товаровиробників і зростання їх конкурентоспроможності як вагомого джерела стійкого економічного зростання в Україні на інвестиційно-інноваційній основі, реалізації національних і геополітичних інтересів країни. Разом з тим, виконання міжнародних зобов'язань України передбачає формування прозорої системи захисту вітчизняних товаровиробників з використанням виключно дозволених міжнародними нормами інструментів надання державної допомоги, забезпечення ретельного контролю і публічності здійснюваних заходів.

Головною метою політики захисту товаровиробників в Україні на найближчі 5 років, на нашу думку, є створення сприятливих умов для зростання конкурентоспроможності товаровиробників на засадах структурно-інноваційного вдосконалення виробництва в умовах розвитку добросовісних конкурентних відносин. Цільовими пріоритетами у процесі формування бюджетно-податкового механізму захисту вітчизняних товаровиробників з урахуванням міжнародних зобов'язань України вважаємо виробничий, бюджетний та організаційний. Виробничим пріоритетом є зростання обсягів випуску конкурентоспроможної продукції та ефективності діяльності товаровиробників. Бюджетний пріоритет полягає у підвищенні ефективності використання бюджетних коштів, поступовому зменшенні фінансових ресурсів на здійснення заходів захисту товаровиробників, зростанні сукупних податкових надходжень до бюджету усіх рівнів за рахунок розширення бази оподаткування як результату зростання обсягів та ефективності виробництва. Організаційним пріоритетом виступає забезпечення прозорості політики захисту вітчизняних товаровиробників, недопущення монополізації та розвитку добросовісної конкуренції.

Досягнення організаційного пріоритету в сучасних умовах набуває особливої актуальності. Поділяємо погляди О. Левченка з приводу того, що більшість проблем, які перешкождали досягненню позитивних результатів для економіки країни від здійснюваної політики захисту товаровиробників пов'язані з наступними політичними та законотворчими факторами: "високим рівнем корумпованості державної влади та постійною політичною боротьбою; відсутністю ефективної системи контролю за використанням наданої допомоги; несвоечасністю та зволіканням виконання рішень державної влади на місцях, що зволікали впровадженню навіть ефективних законопроектів" [3]. Ю. Кіндзерський чи не основну причину технологічної та структурної деградації вітчизняного виробництва вбачає у рентоорієнтованості влади та її залежності в ухваленні господарських рішень від галузевого лобізму [4, с. 5]. Ю. Кіндзерський, а також А. Гриценко та В. Геєць вказують на відсутність серед органів виконавчої влади органу, зацікавленого і відповідального за розробку, проведення промислової політики та інших необхідних економічних перетворень, а також за результати здійснених заходів [5, с. 39].

Досягнення поставленої мети з урахуванням визначених пріоритетів формування бюджетно-податкового механізму захисту вітчизняних товаровиробників потребує вирішення наступних взаємопов'язаних завдань:

1) формування нормативно-правового та інституційного забезпечення заходів захисту товаровиробників;

2) упорядкування системи надання підтримки за рахунок коштів бюджету в частині забезпечення прозорості процесу її надання і використання, а також здійснення належного контролю за даними процесами;

3) визначення напрямів та інструментів реалізації політики захисту вітчизняних товаровиробників.

Виконання поставлених завдань можливо на основі прийняття Закону "Про захист вітчизняних товаровиробників". Це дало б змогу врегулювати відносини між товаровиробниками та органами державної влади, встановити належний контроль за цілями, формами та розмірами наданої підтримки, ефективністю використання державних коштів і, тим самим, забезпечити передбачуваність, публічність і прозорість здійснюваної політики.

У минулих роках реформування системи захисту товаровиробників переважно здійснювалося лише на стадії розробки та не було впроваджено в практику. Ще у 2003 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято "Концепцію перебудови системи державних субсидій, що надаються галузям національної економіки", а вже у наступному році Антимонопольним комітетом розроблено проект Закону "Про державну допомогу", який затверджено не було. У 2004 р. Верховною Радою було відхилено проект Закону України "Про контроль за державною допомогою". У 2010 р. прийнято нову Концепцію реформування системи державної допомоги суб'єктам господарювання [6], внесеними у подальшому змінами до якої наголошено на необхідності розроблення вже у 2011 р. проекту Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання", який визначатиме правові та організаційні засади системи державної допомоги суб'єктам господарювання [7]. Тобто, можна стверджувати, що нині в Україні відсутній завершений правовий механізм регулювання комплексу питань, що стосуються захисту вітчизняних товаровиробників. Окрім того, увага урядовців сконцентрована в більшій мірі на питаннях практичної організації надання державної допомоги та контролю за її використанням без прив'язки до причин і цілей її надання. Нині основна увага науковців теж зосереджена на розробці пропозицій щодо реалізації завдань у сфері контролю за наданням державної допомоги, насамперед шляхом щорічного складання та публікації в засобах масової інформації звіту про субсидії. Останнє, на думку О.Терещенка, дозволить реалізувати принцип прозорості субсидювання підприємств [8, с. 115]. Вважаємо, що звіт про надання державної допомоги повинен відображати фактичне виконання запланованих заходів, тобто йому має передувати План надання державної допомоги. Тому, з метою систематизації в одному документі повного переліку передбачених законодавчо бюджетних і податкових заходів захисту вітчизняних товаровиробників у розрізі напрямів спрямування коштів, нами було запропоновано запровадити щорічне складання Плану захисту вітчизняних товаровиробників [9, с. 31–33]. На нашу думку, такий підхід дозволить, з одного боку – пов'язати між собою конкретні цілі, завдання та очікувані результати [9, с. 31–33], з іншого – здійснювати попередню та остаточну оцінку доцільності та результативності заходів захисту товаровиробників. Разом з тим, за такого підходу до складання звітності забезпечуватиметься групування здійснених витрат по формам, напрямам і одержувачам бюджетних коштів. Це створить можливість співвіднести окремі витрати з отриманими результатами.

Реалізація політики захисту товаровиробників також передбачає законодавчого затвердження переліку усіх можливих форм її здійснення. Нині Податковим кодексом визначено лише терміни "виробнича дотація з бюджету" (п. 1.16 ст. 14) та "податкова пільга" (п. 1 ст. 30) [10]. З урахуванням досвіду європейських країн у сфері надання державної допомоги суб'єктам господарювання [11] варто затверджений перелік форм її надання доповнити наступними:

1) дотація на безповоротній основі на покриття збитків суб'єкта господарювання у результаті стихійного лиха, непередбачуваних аварій, катастроф;

2) дотація на поворотній основі на покриття частини витрат, пов'язаних з операційною діяльністю суб'єкта господарювання;

3) видатки на надання кредитів, позик за рахунок коштів бюджету під пільгові відсотки;

4) видатки на повну чи часткову сплату державою відсотків за наданий суб'єктам господарювання кредит;

5) видатки на надання органами виконавчої влади гарантій, послуг із страхування у межах коштів, передбачених бюджетом;

6) видатки на участь держави у статутному капіталі суб'єктів господарювання на пільгових умовах;

7) передача у володіння, користування чи розпорядження на пільгових, відмінних від звичайних ринкових, умовах майна (у тому числі державного) та/або майнових прав у порядку, передбаченому законодавством;

8) забезпечення безоплатного доступу підприємств до об'єктів інфраструктури;

9) видатки на підготовку та перепідготовку кадрів, науку, природоохоронні заходи, які за інших умов повинні здійснюватись за рахунок коштів суб'єктів господарювання.

Також в найближчій перспективі потребує вирішення питання створення незалежного органу, який здійснюватиме контроль за реалізацією заходів захисту вітчизняних товаровиробників, як того вимагають міжнародні зобов'язання України.

Розробка Плану та складання Звіту про результати захисту товаровиробників вимагає внесення змін до розподілу видатків державного бюджету, до процесу формування бюджетних програм та методики складання звітності про обсяги наданих податкових пільг на предмет усунення наявних нині недоліків. Насамперед зазначимо, що проблема діючої вітчизняної класифікації видатків державного бюджету полягає у тому, що видатки на керівництво та управління в сфері певного виду економічної діяльності відносяться до видатків на розвиток даного виду економічної діяльності (у розрізі програмної та функціональної класифікації видатків). На нашу думку, виокремлення цих видатків та їх відображення під окремим кодом, або у складі функціональної групи видатків 0100 "Загальнодержавні функції" чи групи 0400 "Економічна діяльність" дасть змогу виокремити фінансові ресурси, що спрямовуються безпосередньо на стимулювання виробництва та визначити співвідношення між видатками на розвиток певного виду економічної діяльності та видатками на управління реалізацією цих бюджетних програм.

З метою забезпечення повноти та прозорості бюджетної підтримки товаровиробників, належного контролю за витратами бюджетних коштів пропонуємо внести такі зміни до програмно-цільового методу планування бюджету: запровадити розподіл видатків у розрізі їх програмної класифікації за видами економічної діяльності, а не за галузями чи галузевими комплексами; бюджетна програма повинна спрямовуватися на досягнення цілей розвитку окремого виду економічної діяльності, задекларованих у державній цільовій програмі; об'єднати усі бюджетні програми підтримки товаровиробників за видами економічної діяльності в одну бюджетну програму з подальшим чітким розподілом коштів у межах програми із затвердженням порядку їх використання за окремими функціональними напрямками; затверджувати порядки використання коштів одночасно із прийняттям бюджетної програми; передбачити показники оцінки ефективності здійснених заходів у розрізі напрямів спрямування коштів.

Вважаємо, що такий підхід дозволить визначити загальний обсяг коштів, що спрямовуються на підтримку певного виду економічної діяльності, здійснити оцінку ефективності виконання бюджетної програми, а в подальшому, з урахуванням інших заходів, загальну ефективність заходів захисту вітчизняних товаровиробників. Водночас потребує запровадження звітності по податковим пільгам по кожному податку у розрізі напрямів спрямування коштів. Це сприятиме проведенню достовірної оцінки рівня досягнення передбачених цілей та ефективності використання податкових пільг.

Запропоновані нами заходи слугуватимуть досягненню організаційного пріоритету бюджетно-податкового механізму захисту товаровиробників. В свою чергу, належна організація процесу здійснення бюджетно-податкових заходів захисту товаровиробників і контролю за їх реалізацією сприятиме більш ефективному використанню бюджетних ресурсів. З метою підвищення ефективності використання фінансових ресурсів варто одночасно передбачити відповідальність суб'єктів господарювання у формі сплати штрафів і повернення наданих коштів у випадку

недосягнення запланованих цілей, на які ці кошти було виділено, а також відповідальність осіб органів виконавчої влади за недотримання законодавства у сфері надання державної підтримки.

В рамках сформованого інституційно-правового середовища для досягнення виробничого пріоритету формування бюджетно-податкового механізму захисту товаровиробників, необхідні заходи, які здійснюватимуться у таких напрямках:

- усунення загроз для функціонування вітчизняних товаровиробників з боку іноземних виробників;
- поліпшення умов торгівлі на зовнішніх ринках для вітчизняних товаровиробників;
- сприяння розвитку наукомістких виробництв, збільшенню обсягу випуску продукції кінцевого споживання, згортання шкідливих, неефективних виробництв;
- реструктуризації видів економічної діяльності, яким складно існувати без державної підтримки;
- сприяння розширенню інвестиційних можливостей підприємств;
- створення умов для розробки, освоєння виробництва ресурсо-, енергозберігаючого та екологічно чистого обладнання і техніки для всіх видів економічної діяльності та їх впровадження на підприємствах;
- зростання рівня забезпеченості сфери виробництва висококваліфікованими кадрами;
- забезпечення розвитку інформаційної, інноваційної, виробничої інфраструктури.

Щодо інструментів реалізації заходів за вказаними напрямками, з урахуванням того, що Україна, як член СОТ, зобов'язана використовувати інструменти, які не підлягають забороні з боку даної міжнародної організації, доцільним видається більш активне використання інструментів опосередкованого впливу на діяльність товаровиробників, які спрямовані на реалізацію горизонтальних цілей розвитку економіки. Вважаємо, що в сучасних умовах реалізація бюджетно-податкової політики захисту вітчизняних товаровиробників за галузевим критерієм є неефективною. Адже, у більшості випадків, саме надання галузевої допомоги пов'язано з розробкою корупційних схем, лобізмом інтересів зацікавлених груп, що призводить до дискримінації суб'єктів господарювання, тінізації економічних процесів, викривлення конкуренції тощо. Надання підтримки окремим галузям потребує значних фінансових ресурсів, які на сьогодні в країні відсутні. Фінансування ж розвитку галузей економіки за рахунок дефіциту бюджету лише посилює боргову залежність України в майбутньому. Безумовно, не можливо повністю відмовитись від підтримки підприємств окремих галузей економіки, діяльність яких є важливою за своїм соціально-економічним значенням. Насамперед це стосується вугільної галузі, енергетичного та сільського господарств. Однак, необхідно змінити підходи до надання підтримки підприємствам даних галузей у напрямі переорієнтації із заходів підтримки їх поточної діяльності на заходи здійснення їх реорганізації та технічного оновлення. Стосовно форм надання такої підтримки, доцільним вбачається перехід від надання коштів на безповоротній основі до надання фінансових ресурсів на засадах платності та обмеженості в часі. Це посилить відповідальність суб'єктів господарювання за результати використання наданих коштів. У випадку вугільної галузі, потребує встановлення конкретних термінів закриття неперспективних шахт, надання підтримки тим підприємствам, які володіють інноваційним потенціалом, в першу чергу на їх технічне переоснащення та модернізацію, сприяння з боку держави перекваліфікації працівників та їх працевлаштуванню в інші галузі. Стосовно підтримки сільського господарства, виходячи з міжнародних зобов'язань України [12, с. 33], видається доцільним більш активне фінансування програм "зеленої" скриньки. При цьому пріоритет має надаватись тим програмам, реалізація яких сприятиме забезпеченню високого рівня якості виробленої продукції і, зокрема, належного рівня її безпечності відповідно до європейських стандартів.

Окрім проблем розвитку окремих галузей економіки, потребують вирішення питання, що стосуються забезпечення ефективної діяльності усіх товаровиробників не лише на внутрішньому, а й на зовнішньому ринках. Останнє потребує спрямування бюджетних коштів на розвиток інфраструктурного забезпечення виробників, інформаційну та організаційну підтримку їх діяльності. Активізація діяльності держави в

сфері просування української продукції на зовнішні ринки нам вбачається у наступному:

- налагодженні широкій інформаційної системи у сфері зовнішньої торгівлі шляхом проведення органами державної влади моніторингу кон'юнктури ринків промислової та сільськогосподарської продукції та інформування підприємств про поточний стан та можливі зміни на світових ринках;
- фінансуванні участі національних експортерів у міжнародних економічних форумах, виставках і ярмарках, організації бізнес-форумів;
- створенні системи експортного страхування та кредитування;
- приведенні національної системи технічного регулювання у відповідність до міжнародних стандартів.

Реалізація заходів за вказаними напрямками не суперечить взятим Україною зобов'язанням перед СОТ, так як їх здійснення не обумовлене показниками експорту чи використанням вітчизняних товарів на перевагу від імпортованих.

Варто зазначити, що не зважаючи на те, що певні заходи інформаційної підтримки товаровиробників уже реалізуються в Україні [13], разом з тим, заходи підтримки експорту є розрізненими. Формування цілісної системи заходів стимулювання вітчизняного експорту нині перебуває на стадії розробки.

Окрім заходів інформаційного, регулюючого характеру необхідно впроваджувати заходи, спрямовані на зростання конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників. Останнє, на нашу думку, має відбуватися на засадах підвищення якості продукції, яку вони випускають. Це пов'язано з тим, що низький рівень якості продукції спричиняє негативні наслідки не лише для її виробника у формі втрат ринків збуту продукції та прибутку, а й певні загальноекономічні та соціальні наслідки. Останні полягають у наступному: втрати обмежених ресурсів на виготовлення, перевезення, збереження та експлуатацію недоброякісної продукції; скороченні робочих місць, рівня доходів населення, надходжень податків до бюджету у результаті падіння обсягів виробництва та збуту продукції; погіршенні екологічного стану навколишнього середовища та зростання витрат на його покращення в країні. Окрім того, невідповідність технологій та вітчизняної продукції екологічним стандартам ЄС може стати однією із суттєвих перешкод доступу вітчизняних товарів на ринки Євросоюзу.

Зростання якості вітчизняної продукції потребує здійснення техніко-технологічного переоснащення підприємств на базі інноваційних, ресурсозберігаючих, екологічно чистих технологій. Останнє має бути вирішено за участю держави шляхом здійснення комплексу заходів. Враховуючи обмеженість фінансових ресурсів, кошти бюджету повинні спрямовуватись на дослідження і розробки в сфері АПК та промисловості, спрямовані на створення прогресивних видів техніки, сучасних засобів інформатизації виробництва, використання яких сприятиме покращенню якості продукції. Водночас необхідно впровадити механізми практичного використання результатів науково-технічних робіт. Поділяємо міркування Л. Федулової з приводу того, що "...державна фінансова підтримка не повинна забезпечувати подальше відтворення роздрібності науково-виробничої сфери", а навпаки – сприяти формуванню "...організаційно та економічно самостійних великих вертикально інтегрованих структур з повним технологічним циклом: від розробки нових продуктів і технологій до виробництва, реалізації й технологічної підтримки наукомісткої продукції, що перебуває у споживчому використанні" [14, с. 7]. Вважаємо, що з метою забезпечення впровадження результатів наукових розробок у виробництво варто передбачити або ж спільну участь держави та підприємств у дослідженнях і розробках, або ж податкові пільги для підприємств, що впроваджують вітчизняні наукові розробки у виробництво, або ж пільгове кредитування через надання бюджетних позик, державне гарантування повернення позик комерційним банкам і компенсацію відсоткових ставок. Водночас необхідно зробити доступною для підприємств інформацію щодо розроблених передових технологій, виконання яких фінансувалось з державного бюджету. Це можливо шляхом створення електронної бази даних науково-технічних розробок, надання інформації про механізми передачі технологій та їх практичне застосування.

Поліпшення екологічних, енергетичних, ресурсозберігаючих характеристик як технологічних процесів, так і виробленої вітчизняними товаровиробниками продукції нам вбачається доцільним шляхом застосування податкових інструментів як стимулюючої так і караючої дії. Інструментами караючої дії можуть стати штрафи за недотримання затверджених державою стандартів якості продукції, перевищення допустимого рівня шкідливих викидів, відходів виробництва тощо.

Найприйнятнішими стимулюючими податковими інструментами, апробованими в зарубіжних країнах, є податкові пільги з податку на прибуток підприємств. На сьогоднішній день Податковим кодексом передбачено ряд податкових пільг. З метою забезпечення дієвості запроваджених преференцій для економіки країни пропонуємо внести зміни та доповнення до механізму їх надання, які наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Пропозиції до зміни механізму надання передбачених Податковим кодексом податкових преференцій

Вид податкової преференції	Аргументи на користь внесення змін в механізм надання податкової преференції	Пропоновані зміни механізму надання преференції
Прискорена амортизація	В умовах політики лібералізації зовнішньої торгівлі можливе зростання попиту з боку підприємств на машини та устаткування не вітчизняного, а іноземного виробництва	Паралельне впровадження стимулів для розвитку вітчизняного машинобудування, що формує пропозицію інвестиційних товарів.
Звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємств машинобудування для АПК	– впровадження прискореної амортизації; – потреба в структурно-інноваційній перебудові та технічному переоснащенні підприємств усіх галузей економіки, послабленні залежності вітчизняного споживача від імпорту складної побутової техніки тривалого користування	Поширити дану пільгу на всі підприємства машинобудування за умови використання звільнених коштів на потреби освоєння виробництва та випуску нових видів машин та обладнання.
Податкові канікули	Запобігання можливим негативним наслідкам від запровадження податкових канікул у вигляді масового створення нових підприємств як шляхів легального ухилення від сплати податку, та з урахуванням того, що податкові канікули є доповнюючим елементом до права підприємств переносити балансові збитки на наступні податкові періоди	Обмежити податкові канікули терміном в 2 роки, і впровадити на 3-й – право на звільнення 70 % прибутку, на 4-й р. – 40 % прибутку, на 5-й р. – 20 % прибутку. Податкові канікули терміном у 5 р. залишити лише для венчурних підприємств.
Податкова пільга у формі права підприємств переносити балансові збитки на наступні податкові періоди	– вітчизняний досвід минулих років використання права підприємств переносити балансові збитки на наступні податкові періоди в цілях декларування штучної збитковості; – наявність "...великої кількості збиткових підприємств не з причин їх масового залучення до інноваційної діяльності, а внаслідок недосконалого менеджменту, високої собівартості, низької якості та конкурентоспроможності продукції, зумовлених відсталими технологіями та спрацьованістю обладнання" [15, с. 25]	Обмежити право підприємств переносити свої балансові збитки, надаючи його лише підприємствам, що здійснюють інноваційну діяльність, модернізацію виробництва на обмежений термін часу – 4 роки.

Джерело: запропоновано і складено автором

Список використаних літературних джерел:

1. Мельничук Г. С. Аналіз напрямів та розмірів підтримки виробництва за рахунок коштів державного бюджету в Україні / Г. С. Мельничук // Економічні науки : зб. наук. праць. – Луцьк, 2010. – Випуск 7 (25). – Ч. 5. – С. 52–63. – Серія "Облік і фінанси"; 2. Конкурентне право та політика в Україні: [огляд ОЕСР, 20] [Електронний ресурс]. / Джейн К. Шаффер, 2008 – 123 с. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>; 3. Левченко Н.М. Фіксований сільськогосподарський податок як найдієвіший важіль державного регулювання економічних процесів в АПК [Електронний ресурс]. / Н.М. Левченко. – Режим доступу: [http://www.zakon.rada.gov.ua/](http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2010-1/4.КіндзерськийЮ.ІнститутдержавіпроблемионовленняпромисловоїполітикиУкраїни/Ю.Кіндзерський//ЕкономікаУкраїни. – 2011. – № 1. – С. 48-58; 5. Гриценко А. Методологічні основи модернізації України / А. Гриценко // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 38–47. 6. Концепція реформування системи державної допомоги суб'єктам господарювання: Розпорядження Кабінету Міністрів України : від 13 січня 2010 р. № 81-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <a href=); 7. Концепція реформування системи державної допомоги суб'єктам господарювання: Розпорядження Кабінету Міністрів України : від 19.01.2011 р. № 26-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.amc.gov.ua/amc/control/uk/; 8. Терещенко О.О. Гармонізація державної політики фінансової підтримки підприємств із законодавством Європейського союзу / О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2004. – № 10. – С. 108–116. 9. Мельничук Г. С. Окремі аспекти впровадження системи моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні / Г. С. Мельничук // Важелі і механізми формування сталого розвитку економіки в умовах світової глобалізації: матеріали міжнар. наук.-практ.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, формування бюджетно-податкового механізму захисту вітчизняних товаровиробників з урахуванням міжнародних зобов'язань України полягає у здійсненні комплексу заходів законодавчого, інституційного та організаційного характеру. Запропонований у статті підхід до формування зазначеного механізму дозволить комплексно підійти до вирішення проблем розвитку вітчизняного виробництва, посилити ефективність бюджетно-податкової політики держави у даній сфері. Подальші дослідження бюджетно-податкових методів захисту товаровиробників будуть спрямовані на удосконалення засобів державного впливу та підвищення їх дієвості для подальшої стабілізації розвитку виробництва, вдосконалення чинного законодавства з урахуванням досвіду передових країн світу.

Інтернет-конф. (Тернопіль, 9–10 грудня 2010 р.) – Тернопіль : Крок, 2010. – Ч. 2. – С. 31–32; 10. Податковий кодекс України. – К.: ДП "ІВЦ ДПА України", 2010. – 336 с.; 11. Scoreboard – Conceptual and methodological remarks. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/; 12. Кобула І. Другий рік України у СOT: тенденції у зовнішній торгівлі товарами та аналіз виконання зобов'язань [Електронний ресурс]. / І. Кобула, В. Жигadlo, Т. Луканська [за ред. Марчіна Свенціці]. – К.: Аналітично-дослідний центр Блакитної стрічки, 2010. – 80 с. – Режим доступу: http://brc.undp.org.ua/img/publications/Ukraine_WTO_II_UKR.pdf; 13. Мельничук Г. С. Шляхи реалізації бюджетної підтримки експорту в Україні / Г. С. Мельничук // Фінансово-бюджетна складова в умовах трансформації економіки: матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 26–27 квітня 2010 р.) – Київ: ДНУ АФУ, 2010 – Ч. 2. – С. 29–32. 14. Федулова Л.І. Інституційно-фінансові можливості забезпечення інноваційного розвитку / Л. І. Федулова // Фінанси України. – 2007. – № 12. – С. 3–16; 15. Система податкових пільг в Україні в контексті Європейського досвіду / А. М. Соколовська, Т. І. Сфименко, І. О. Луніна та ін. – К.: НДФІ, 2006. – 320 с.

МЕЛЬНИЧУК Ганна Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та підприємництва Національного університету державної податкової служби України.

Наукові інтереси:

– бюджетно-податкові механізми захисту вітчизняних товаровиробників

Стаття надійшла до редакції: 05.10.2012 р.